

Kostenbeheersing in het basisonderwijs

1. Historiek

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13875#1>

2. De regelgeving inzake kostenbeheersing basisonderwijs

2.1. Doelstellingen van de regelgeving

De doelstellingen van de regelgeving inzake kostenbeheersing in het basisonderwijs zijn meervoudig:

- 1) ouders meer garantie geven op basisonderwijs dat daadwerkelijk minder kosten met zich meebrengt.
- 2) ouders en scholen meer duidelijkheid verschaffen over wat kosteloos moet aangeboden worden.
- 3) scholen de nodige bijkomende financiële middelen geven om de kostenbeheersing van het basisonderwijs te kunnen realiseren.

2.2. Vijf kostencategorieën

De regelgeving structureert de kosten die gepaard gaan met het basisonderwijs in vijf categorieën. Per categorie wordt vastgelegd of, en zo ja hoeveel, kosten aan ouders mogen doorgerekend worden.

De categorieën zijn:

- 1) Kosten die gepaard gaan met het bereiken van de eindtermen en het nastreven van de ontwikkelingsdoelen (zie 3.1). Hiervoor mogen geen kosten aan ouders doorgerekend worden. Er is een limitatieve lijst opgesteld van wat hieronder begrepen wordt.
- 2) Kosten die gepaard gaan met activiteiten of verplichte materialen die niet noodzakelijk zijn voor de eindtermen en ontwikkelingsdoelen en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen. Hiervoor geldt een scherpe maximumfactuur (zie 3.2).
- 3) Kosten voor meerdaagse extramuros activiteiten. Hiervoor geldt een minder scherpe maximumfactuur (zie 3.3).
- 4) Kosten die buiten de vorige drie categorieën vallen en die de school aan ouders kan doorrekenen, mits opname in de bijdrageregeling en mits de kostprijs voor de ouder in verhouding is tot de geleverde prestatie door de school. Het betreft hier meestal de 'services' die de school aan ouders levert en waar ouders vrijwillig gebruik van maken (zie 3.4)
- 5) Kosten die gepaard gaan met het naar school gaan van een kind, maar die ouders normaal gezien niet aan de school betalen, aangezien het gaat om zaken die op de vrije markt aangekocht worden (zie 3.5). Het gaat hier om basisuitrusting.

Elke categorie kosten wordt hierna uitgebreider toegelicht.

3. Toelichting per kostencategorie

3.1. Kosten die gepaard gaan met het bereiken van de eindtermen en het nastreven van de ontwikkelingsdoelen: absolute kosteloosheid

Het decreet Basisonderwijs bepaalt sinds 2001 dat scholen geen kosten kunnen doorrekenen voor materialen en activiteiten die nodig zijn om de eindtermen te bereiken en de ontwikkelingsdoelen na te streven (ODET).

Wat een basisschool gratis ter beschikking moet stellen van de leerlingen vindt u op deze lijst:

<https://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=3105>

3.2. Kosten die gepaard gaan met activiteiten of verplichte materialen die niet noodzakelijk zijn voor de eindtermen en ontwikkelingsdoelen en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen: scherpe maximumfactuur

3.2.1. Geen verschraving van het onderwijs

Omzeggens alle scholen gebruiken meer materialen en bieden meer activiteiten aan dan strikt noodzakelijk voor de eindtermen of de ontwikkelingsdoelen. Het gaat hier om activiteiten zoals toneelbezoek, zwemlessen buiten het schooljaar gratis zwemmen, sportactiviteiten, eendaagse uitstappen, ...

Scholen rekenen voor deze 'verlevendiging' veelal ook kosten door aan de ouders.

3.2.2. Wat valt onder deze scherpe maximumfactuur?

Onder de scherpe maximumfactuur vallen:

- Activiteiten tijdens de schooltijd die niet noodzakelijk zijn voor ODET
- Materialen die niet noodzakelijk zijn voor ODET maar die de school toch verplicht aan te kopen door de ouders en waarvoor de ouders niet zelf de kostprijs kunnen bepalen. Dit kan zijn doordat de ouders het materiaal op school moeten aankopen (tegen een door de school vastgelegde prijs), of doordat de school het materiaal zodanig specificeert dat ouders geen enkele prijsmarge meer hebben.

3.2.3. Uitzondering op de scherpe maximumfactuur

Op dit principe van wat onder de scherpe maximumfactuur valt is één uitzondering mogelijk: kledij die de school verplicht oplegt aan de ouders kan uit het bedrag van de scherpe maximumfactuur gehaald worden.

Hierbij moeten volgende voorwaarden vervuld zijn:

- Het moet gaan om kledij die omwille van een sociale finaliteit gezamenlijk aangekocht wordt door de school of die door de ouders bij een door de school aangeduide aanbieder kan aangekocht worden aan een redelijke prijs. De gezamenlijke aankoop voor de gehele school van bijv. het uniform of de gymkledij kan er immers voor zorgen dat de prijs gedrukt wordt, wat het voor ouders voordeliger maakt dan zelf het uniform of de gymkledij aan te kopen.
- Er moet een advies zijn van de schoolraad om deze kledij uit de maximumfactuur te halen. Indien het schoolbestuur het advies van de schoolraad niet volgt, dan moet dit gemotiveerd worden.

3.2.4. Bedrag van de scherpe maximumfactuur

Zie <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13875#3-2-4>

Deze basisbedragen zijn per schooljaar aanpasbaar op basis van de gezondheidsindex van de maand maart van hetzelfde kalenderjaar waarin het schooljaar in kwestie begint.

3.2.4.1. Scherpe maximumfactuur voor schooljaar 2020-2021

Volgende geïndexeerde bedragen zijn van toepassing voor het schooljaar 2020-2021:

- Kleuter: 45 euro
- Lager: 90 euro

3.2.4.2. Scherpe maximumfactuur voor schooljaar 2021-2022

Eind maart 2021 heeft de indexcommissie het gezondheidsindexcijfer voor de maand maart 2021 bekend gemaakt. Dit cijfer bedraagt 110,56 punten (basisjaar 2013).

Door toepassing van de indexformule en de afronding naar het hogere geheel getal dat een veelvoud is van 5, blijven de bedragen van de scherpe maximumfactuur voor het schooljaar 2021 - 2022 ongewijzigd voor zowel het kleuteronderwijs als het lager onderwijs.

- Kleuter: 45 euro
- Lager: 90 euro

3.3 Meerdaagse uitstappen: maximumfactuur

3.3.1. Bedoeling: dure meerdaagse activiteiten vermijden

De bedoeling van de invoering van de maximumfactuur voor meerdaagse uitstappen is excessen zoals dure sneeuwklassen en skireizen, waarvan een aantal leerlingen om financiële redenen uitgesloten worden weg te werken.

Ook met goedkopere alternatieven zoals bosklassen, zeeklassen, ... kunnen de beoogde doelstellingen bereikt worden.

3.3.2. Meerdaagse uitstappen die onder de minder scherpe maximumfactuur vallen

Aaneensluitende meerdaagse extra-murosactiviteiten, al dan niet met overnachting, kunnen aangerekend worden op de minder scherpe maximumfactuur.

3.3.3. Bedrag van de maximumfactuur voor meerdaagse uitstappen

Voor het kleuteronderwijs mag geen bijdrage gevraagd worden aan de ouders.

Voor het lager onderwijs geldt de maximumfactuur voor het volledig lager onderwijs (dus niet per leerjaar!). Voor het lager onderwijs bedraagt het NIET-GEINDEXEERDE basisbedrag van de maximumfactuur voor het volledig lager onderwijs (dus niet per leerjaar!) 360 euro.

Meerdaagse uitstappen die volledig buiten de schooluren vallen (een reis in de vakantie bijvoorbeeld) vallen niet onder deze maximumfactuur.

3.3.2.1. Minder scherpe maximumfactuur voor schooljaar 2020-2021

Door toepassing van de indexformule en de afronding naar het hogere geheel getal dat een veelvoud is van 5 bedraagt voor het schooljaar 2020-2021 de minder scherpe maximumfactuur 445 euro.

3.3.2.2. Minder scherpe maximumfactuur voor schooljaar 2021-2022

Eind maart 2021 heeft de indexcommissie het gezondheidsindexcijfer voor de maand maart 2021 bekend gemaakt. Dit cijfer bedraagt 133,52 punten. (basisjaar 2004).

De toepassing van de indexformule en de afronding naar het hogere geheel getal dat een veelvoud is van 5 zorgt voor een stijging van de minder scherpe maximumfactuur met 5 euro. Voor schooljaar 2021 - 2022 bedraagt de minder scherpe maximumfactuur 450 euro.

3.4. Verplichte gespreide betaling

Scholen beslissen autonoom op welke manier ze de bedragen opvragen aan de ouders (dit kan met een trimestriële betaling of via een maandelijks factuur, ...).

Scholen kunnen deze bijdragen alleszins niet in één keer opvragen, het is een verplichting voor de scholen om te voorzien in de mogelijkheid tot een betaling over minstens 3 keer, verspreid over het schooljaar. Ouders kunnen er echter voor kiezen om de bijdragen in één keer te betalen.

3.5. Kosten die de school aan ouders kan doorrekenen maar buiten de kosteloosheid of de maximumfacturen vallen: bijdrageregeling

3.5.1. Bijdrageregeling

Alle kosten die niet onder ODET, de scherpe maximumfactuur en/of de maximumfactuur voor meerdaagse uitstappen vallen, maar die een school toch aan de ouders wenst door te rekenen, dienen opgenomen te worden in de bijdrageregeling. Het gaat hier veelal om services die de school aan de ouders aanbiedt en waar ouders geen gebruik van hoeven te maken: het toezicht, de maaltijden, drankjes, aanbod aan sport of lessen Frans na de schooltijd, ...

De bijdrageregeling dient besproken te worden in de schoolraad, en bij het begin van het schooljaar meegedeeld te worden aan de ouders. De bijdrageregeling moet ook de afwijkingen voorzien die kunnen worden toegekend.

3.5.2. De kosten moeten in verhouding zijn tot de geleverde prestatie

Hierbij geldt evenwel het principe dat de kosten die aan de ouders doorgerekend worden, in verhouding moeten zijn tot de geleverde prestatie.

3.6. De basisuitrusting

Kinderen die naar school gaan, hebben een bepaalde basisuitrusting nodig: een boekentas, kافتen, een pennenzak, ... De bedoeling is dat ouders deze producten naar eigen inzicht op de vrije markt kunnen aankopen, zodat ze ook de prijsmarge zelf in de hand hebben. De school komt hier in principe niet tussen.

Indien de school deze basisuitrusting zodanig begint te specificeren met als gevolg dat de prijsmarge voor ouders volledig wegvalt, dan veroorzaakt de school zelf dat de basisuitrusting naar de categorie van de scherpe maximumfactuur moet verhuizen.

Meer info: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13875>